

ARQUITECTURA

Tenir remei, o no tenir-ne

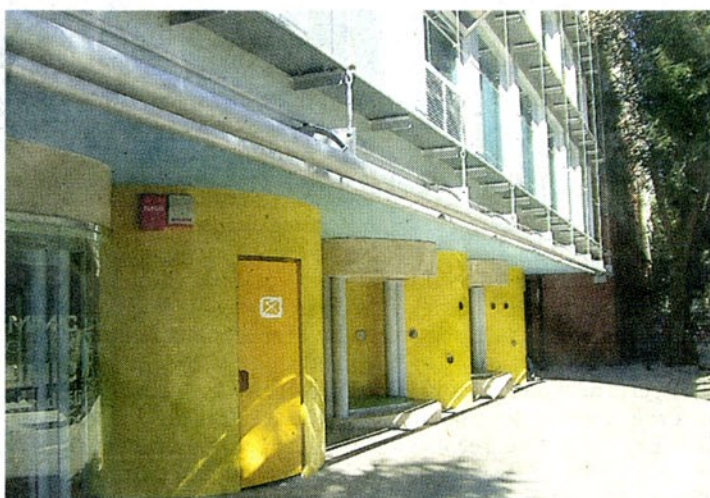
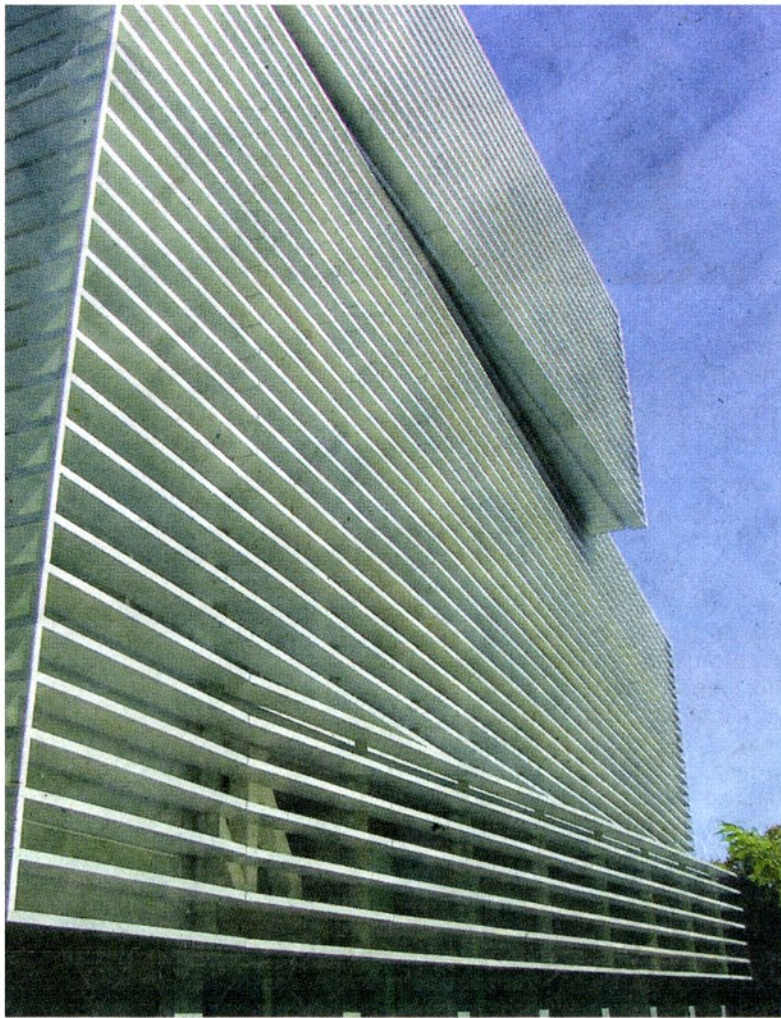
Xavier Montey

Un conjunt de factors han coincidit al carrer de l'Arc del Teatre fent que un tram d'aquest carrer, entre el de Pere Càmpana i l'avinguda del Paral·lel, es pugui observar d'una manera particular enmig de dos edificis nous molt singulars per les seves façanes.

Un dels dos edificis és un nou edifici administratiu encara per inaugurar que pertany a la Seguretat Social i que exhibeix un volum ben delimitat col·locat enmig de tot i calculadament separat, tant de la mitgera veïna com de les cases del davant. És un edifici folrat absolutament amb una gàbia metàl·lica de delgues i lames horitzontals que amaguen la veritable façana i impossibiliten qualsevol referència al nombre de plantes. No és un recurs original i, en els temps actuals, hem pogut veure el mateix aplicat a poliesportius, com el de l'entrada del parc de la Ciutadella, de fusta; o en teatres com la reforma d'El Molino. Edificis que amaguen tots la seva condició darrere d'aquestes teranyines que eviten el problema de la composició de la façana. A Barcelona, un dels primers va ser el petit gratacel d'Autopistes de la plaça Gal·la Plàcidia, revestit amb una gàbia d'alumini de geometria hexagonal concebut encara com més pròxim a les gelosies que als camuflatges contemporanis.

L'edifici que ens ocupa utilitza un folre de lames regulars, sense jerarquies i amb una reiterativa component horitzontal, que, en no tenir elements visibles verticals, priva al volum de la necessària component gravitatòria, com si no pesés i per tant esdevé un volum abstracte. Des d'aquest punt de vista, els gestos que les diverses plantes de l'edifici fan entre elles, desencaixant-les lleugerament amb l'excusa d'introduir referències a alineacions veïnes, el fan semblant a un conjunt de capses casualment apilades, però el folre indiscriminat congela la casualitat i el converteix en alguna cosa fictícia. Hauria de fer-nos pensar que aquest comença a ser l'aspecte dels nostres edificis administratius que, amb l'excusa de l'eficiència energètica i altres eslògans, han adoptat els revestiments de lames que els fan hermètics i a la fi poc civils i que aviat algú batejarà com a estil GISA.

Davant, un hotel amb un recurs similar a la façana quedava amagat darrere d'una gran lona de diverses plantes d'alçada. L'hotel aprofitava les restes del teatre Colón. Fa uns mesos va ser notícia quan els veïns

A dalt, façana de l'edifici administratiu i, a baix, façana del nou hotel, tots dos, al carrer Arc del Teatre de Ciutat Vella, Barcelona. / X. M.

Al carrer Arc del Teatre hi ha dos edificis nous molt singulars per les seves façanes

van reclamar que es retirés la lona que cobria totalment la façana, concebuda com un tendal a mig camí entre el pragmatisme i la publicitat, per considerar que era una tanca publicitària. La lona finalment s'ha retirat i ara es poden veure l'antiga façana del teatre Colón i la nova façana metal·litzada del cos principal de l'hotel reculada un pas enrere. Tot plegat forma un conjunt singular que recorda la proposta per al Centre Cívic de Derby del 1970 del desaparegut arquitecte britànic James Stirling. L'edifici de l'hotel ara té una façana que és pura contingència. En pri-

mer lloc, per la superposició de les dues façanes, la vella, amb pilastres i frontó, i la nova, tan diferents!, en segon lloc, pel fet d'haver retirat el tendal i que ha deixat a la vista una composició no calculada, però a la fi una façana amb finestres que adquireixen un paper diferent en aparèixer darrere de la vella i simètrica façana amb unes ombres potents. De fet, el tendal no deixava fixar-se bé en la planta baixa, que sembla una tímida rèplica de l'homònima del Dispensari Antituberculos del carrer de Torres Amat, que ara llueix amb les seves formes i colors i l'aparent estructura amb les originals bases i capitells. Això és el més singular de l'hotel i el que més ajuda al carrer deixant pas a l'interior de l'illa. Cal felicitar-se, doncs, que aquest recurs de les façanes embolicades en algun cas sigui reversible com a l'hotel. L'altre no té remei.

MARGINALIA

Música contra negocis

Jordi Llovet

Un dels llibres que, temps enrere, m'havia fet l'improbable propòsit d'escrivir s'hauria intitulat *Ximpls, murris i ganduls*, conseqüència d'un curs universitari que vaig fer a mitjan dels anys 1980. El llibre hauria tractat dels autors i de les obres, en especial del segle XIX, que, davant la dinàmica que llavors semblava imparable del comerç, el mercadeig i el capitalisme, van mostrar una niciesa que no estava a l'altura de la ciència feta amb mètode (*Bouvard i Pécuchet*), van decidir fer-se el murri o el rusé, o, simplement, van dedicar-se a gandulejar: d'aquests, el cas del personatge Oblòmov, de Gontxàrov, seria el més paradigmàtic. Sembla clar que he abandonat el projecte perquè ja trobo el món massa ple de murris, de ganduls i, sobretot, de ximpls. *Apaga y vámonos*, i que Déu hi faci més que nosaltres.

El cas és que l'editorial Papers amb accent, vinculada als universitaris de Girona, acaba de publicar un conte intraduint fins ara en català, de Franz Grillparzer, *El pobre músic*, en magnífica traducció i apèndix de Xavier Jové Massana, que presenta un personatge que entra també en la categoria dels desclassats. (Quant a la traducció només gos preguntar al competent Jové: on dimonis s'ha sentit que algú digui "mentri-mentres", és a dir, allò que els mortals vulgars en diem "mentrestant"?)

Grillparzer (Viena, 1791-1872) és un dels màxims representants de la literatura en alemany del període que els germanòfils anomenen "la Restauració", que s'emmarca entre el Congrés de Viena (1814-1815) i la revolució de març del 1848. Va viure més anys, com s'ha indicat, però no hi ha dubte que el to de la seva obra correspon més a l'intent de supervivència del classicisme i dels *anciens régimes* —pròpia dels Estats reaccionaris davant el fenomen universalista de la Revolució francesa i encara més de les expansions bèl·liques de Napoleó— que al moviment, més alemany que austriac, del Vormärz (anterior a la revolució del 48), al qual, amb tots els drets, hi té un lloc d'honor la figura, molt més coneguda a casa nostra, de Heinrich Heine. Grillparzer, no se sap per què, va dedicar-se més al teatre (i, en aquest gènere, més a la tragèdia que a la comèdia) i va malaguanar l'enorme talent que va demostrar tenir amb una obra com la que avui ens ocupa, *Der arme Spielmann*, en la qual va treballar-hi, per amor del bell estil, durant tres lustres.

Allò important d'aquesta narració —que el crític aconsella

vivament, tant per la llengua catalana que s'hi empra, lleugerament *démodée* com escau a un llibre de mitjan segle XIX, com per la categoria intrínseca de l'obra— resideix en alguna cosa semblant al nostre llibre mai escrit: un passant descobreix la persona d'un pobre músic, vell, en un lloc d'esbarjo de la ciutat de Viena, s'hi interessa, el visita, acaba fent-hi amistat, i aquest músic, havent agafat confiança en el passavolant discret, li explica la història de les seves desventures: d'haver estat fill d'un conseller de la Cort imperial i d'haver heretat una quantitat considerable, ha acabat tocant el violí, com ho feia de criatura, als carrers i places de la ciutat, després d'haver perdut l'herència per culpa d'un estafador. Aquest material podria convertir-se en una història sentimental i llastimosa a l'estil del nostre gran Josep Maria Folch i Torres; però, en mans de Grillparzer, i atès el seu moment històric —que equival també a l'apoteosi de la cursileria burgesa Biedermeier— agafa un relleu fenomenal: el violinista s'alça com la figura imponent i

Grillparzer, en una aquarel·la de Daffinger (1827).

"Per fi tenim en català la narració mestra de Grillparzer, 'El pobre músic'"

misèrrima a qui el destí (per sort) no li ha permès d'entrar en el joc ni dels negocis, ni de la burocràcia, ni de la milícia, ni de res semblant. És tota la societat puixant i burgesa de la Viena de meitat del segle la que dona l'esquena a aquest músic desgraciat. La dignitat de l'ofici, com a contrapartida, restitueix en un sol home uns valors embastardits per culpa del Progrés: mite fatal amb poc menys de dos segles d'antiguitat, a penes viu als nostres dies. El llibre resulta doncs, endemés, molt oportú quan ja resulta clar que dedicar-se als negocis només és garantia de maldecaps i de ruïna: econòmica i espiritual.